

Sisällys

Saatteeksi	9
Vienan itsenäisyyden vuosi 1919	15
Karjala karjalaisten käsissä.	16
Suomen karjalaiset vetoavat maailmansodan voittajiin . . .	20
Karjalaisten itsenäisyysuhanke Vienan Kemissä kevättalvella 1919	23
Karjalaiset varakuvernööri Jermolovin ja kenraali Maynardin harmina	31
Karjalaisia epäillään kapinoitsijoiksi ja rykmentti lakkautetaan	38
Verner Lehtimäen kapinahanke ja karjalaiset	41
Brittien ja valkoisten venäläisten keväthyökkäys	47
Kenraali Maynardin puhuttelu ja peukalomarkkinat	53
Suomi ja Itä-Karjala suurvaltain politiikassa vuosina 1918-1919	56
Pariisin rauhankonferenssi, Venäjä ja Karjala.	58
Mannerheim, Pietari, Viro ja Itä-Karjala	62
Suomen idänpolitiikka Holstin ja Ståhlbergin aikaan.	69
Heimosoturien katse Aunukseen	72
Vaikea päätös Aunuksen retkestä	75
Aunukseen ja takaisin.	80
Sairaanhoitaja Toini Zidbäckin Aunuksen retki.	86
Miksi Aunus ei noussut.	88
Väliaikaisen toimikunnan aika Vienassa	92
Sovintoa haetaan karjalaisten kesken.	92
Väliaikainen toimikunta valitaan ja tarttuu toimeen	96
Muurmannin suomalaisen legioonan evakuointi	102
Britit jättävät Pohjois-Venäjän	105
Pohjois-Venäjän hallitus ja karjalaiset vastakkain	110
Murmanskin suomalainen konsuli Eero Lampio	118
Paroni von Tiesenhausenin sotaretki ja rauhanneuvottelut.	122

Tarton rauhan vuosi 1920 **129**

Valkoinen valta romahtaa Pohjois-Venäjällä	130
Suomi valtaa Petsamon ja luopuu siitä jälleen.	134
Uhtuan maakuntapäivät punaisen uhan alla	136
Punaiset vetäytyvät, Itä-Karjalan kohtaloa ratkotaan Rajajoella.	148
Punaiset palaavat Viaan, väliaikaisen hallituksen pako . . .	154
Grigori Lesojevin vaikea valinta	160
Santeri Haapanen Suomen hallituksen valtuutettuna.	164
Suomalaiset punasotilaat valloittavat Vienen.	166
Viljaa vienalaisille, vaan ei punaisille	175
Neuvostohistorian näkemys Vienen vuodesta 1920	178
Itä-Karjalan kysymys Tarton rauhanneuvotteluissa	181
Rauhanneuvotteluihin valmistaudutaan puolin ja toisin. . .	182
Vienen kansan kohtalo ratkaistaan Tartossa	190
Häpeärauha vai liian hyvä rauha	198
Karjalan Työkansan Kommuunin synty	204
Edvard Gylling kommuunin luoja	207
Kommuunin perustamispäätöksiä.	210
Kommuuni etsii paikkaansa.	215
Neuvostovalta vyöryy Vienen kyliin	219
Karjalan keskushallitus järjestäytyy, pakolaisten paluusta neuvotellaan	229
Repola ei alistu Tarton sopimukseen.	232
Veriveljet Paavo Höttönen ja Bobi Sivén	235
Karhunpesäsuunnitelma	237

Nälän ja kapinan vuosi 1921 **245**

Venäläinen vai suomalainen Karjala.	247
Suomalaiset kommunistit ja Karjala.	252
Punaupseeri Eyolf Mattson	258
Elämää työkansan kommuunissa	260
Nälkää, rasverstkoja ja kauppasuhteita	260
NEP-politiikkaa Karjalassa.	266
Pakolaisia palaa, ja siirtolaisuus viriää.	273

Väliaikaisen hallituksen jäsen Teppo Petterson-Väinölä . . .	277
Metsäsissikapina	279
Kapinaa haudotaan.	279
Metsäsissipäälliköt Ilmarinen ja Väinämöinen kapinan herättäjinä.	284
Metsäsissien kokoukset lokakuussa 1921	290
Karjalaisten kapina puhkeaa, myös vastustaja herää	293
Hämmennystä Helsingissä ja Petroskoissa	300
Vapaaehtoisia ja materiaaliapua Suomesta.	310
Tunkuan Kesselivoina	318
Metsäsissipäällikkö Ossippa Borissainen	321

Neuvostovallan voiton vuosi 1922 **323**

Nootteja, sodan uhkaa ja ministerin murha	324
Karjalan Keskushallituksen oikeustaistelu Karjalan itsehallinnosta.	329
Puna-armeija kukistaa metsäsissit	330
Antikaisen suomalainen hiihto-osasto ratkaisijana	336
Punaupseeri Toivo Antikainen ja heimosoturi Antti Marjoniemi	346
Läskikapina.	349
Metsäsissikapinan jälkipuintia	353
Talven 1922 pakolaisaalto	359
Pakolaisia vai pakotettuja?	361
Pakolaisten raskas taival	364
Amnestia ja paluumuutto	372
Neuvostovaltaa rakentamaan punasuomalaisten johdolla . .	375

Lähteitä **381**

Lähdeaineiston luovuttajia ja keskustelukumppaneita	381
Arkistoja	382
Kirjallisuutta	382

Hakemisto **391**